

Ne quitte pas (bij Prediker 3,1-15)

Beste vrienden,

Vorig jaar september maakten Hilde en ikzelf een uitstap naar Normandië. Op een winderige maar zonnige middag schoven we aan op een terras en naast ons werden we onmiddellijk met een brede glimlach begroet door een bejaarde man en vrouw die zichtbaar en hoorbaar genoten van hun uitstap. “Wat is ze toch mooi die woeste zee”, “*la mer déchainée*”, zei hij, beschermd achter een glazen wand en onder een parasol. “Ja”, zei de vrouw tot de man: “*merci bien*, het was een zeer goed gedacht om mij hier uit te nodigen” en ze hadden onder mekaar zeer veel te vertellen. Hij voederde de meeuwen en ze amuseerden zich kostelijk en aanstekelijk. Ik suggereerde aan Hilde dat de twee wellicht ontsnapt waren uit een rusthuis: lang getrouwde koppels hebben meestal niet zoveel pret en aan tafel zeker niet veel te vertellen, maar misschien is dit wel projectie. Later zou blijken dat ze reeds 56 jaar getrouwd waren, hij 86 jaar en nog steeds bestuurder van zijn auto. Toen hij even weg was naar het toilet werd de vrouw onverwacht somber en ging in zichzelf praten. We konden niet alles verstaan maar hoorden iets over “*un gamin de quatorze ans*”, een jongen van veertien jaar en dat het toch niet simpel was. Misschien verloor ze destijds een veertienjarige zoon, wie weet verongelukt, of ziek. Toen haar *fruits de mer* opgediend waren stelde ze vast dat er geen brood was en sprak haar teleurstelling uit. De man zou het aan de ober vragen maar toen er luttele minuten later nog steeds geen ober en geen brood te zien was herhaalde ze met enige aandrang haar vraag. Hij verzekerde haar opnieuw dat hij zodra mogelijk om brood zou vragen, ze moest zich geen zorgen maken, alles kwam binnen de kortste keren in orde en met een twinkelende blik en een stem vol bejaarde frisse humor voegde hij eraan toe: “het brood komt, meisje, **ne quitte pas**”.

En heel dit ‘fait divers’ vertel ik jullie om die zin: “*Ne quitte pas*”. Hij zei niet “*Ne me quitte pas*”, hij zei “*Ne quitte pas*”.

Het dagelijkse leven is van een dusdanige banaliteit dat we ‘s avonds soms nauwelijks weten wat we die dag beleefd hebben. Was er wel iets te beleven? Wat heb je gegeten deze middag? Wat heb je gedaan? Zou je andere boodschappen gedaan hebben dan de dagelijkse of wekelijks terugkerende lijst? Zag je andere mensen dan de gekende kennissen en hebben diegenen die je niet kent je ook maar in de minste mate geïnteresseerd? Heeft iemand hier op school in de les dezelfde mop verteld als alle voorbijgegane jaren? Heb ik dezelfde pil voorgeschreven voor dezelfde klacht? Hebben we daarover iets te vertellen? En hebben wij toch van die dag genoten?

Of hebt u iets onthouden en hebt u toch iets te vertellen omdat u zich geërgerd heeft? Kunt u zich ergeren aan slechte manieren, of aan slechte smaak, aan iemand die cola drinkt bij zijn vis? Kunt u zich ergeren aan mensen zonder dagblad, die enkel iets weten te zeggen over wat gebeurd is in ‘Thuis’ of ‘Familie’, of aan mensen die niets geven aan 11.11.11 of aan broederlijk delen? Kunt u zich ergeren aan mensen die nergens om lijken te geven als het niet om hen zelf en hun portemonnee gaat, of aan migranten die hier niet thuishoren en soms inbreken, of aan hen die de vreemden er allemaal uit willen, de boel netjes opruimen? Of misschien aan mensen die telkens opnieuw aan benefietacties deelnemen en aan uw deur staan, naïef denkend dat de wereld er beter van wordt? Ergeren we ons aan mensen die denken dat ze tot de uitverkorenen behoren?

Zijn wij hier niet de wijzen uit het verhaal die op zondagmorgen zingen en bidden in plaats van fietstoerist te spelen? Die pogen tot inzicht te komen en mekaar te vieren in plaats van kicks na te streven? Zijn wij in de kerk niet degenen die het bij het rechte eind hebben en de beste liturgie voeren?

Niet alles is wat het lijkt. De bejaarde man en vrouw waren geen weggelopen, laattijdig verliefd stel, maar al 56 jaar getrouwd. De vrouw was minder vrolijk dan het leek zodra ze met haar gedachten alleen gelaten werd: "het is niet simpel, *un gamin de quatorze ans*". Een liturgieviering welke Hilde en ikzelf bijwoonden in de Franciscusbasiliek in Assisi, toevallig samen met een volle kerk katholieke Filippijnen, ontroerde ons, niet door zijn originele liturgie maar door de wereldwijd gekende en daarom herkenbare gebaren en gezangen, die hielpen om gemeenschap te vormen met al die onbekende mensen die je een uur later op straat achteloos voorbijloopt. Heb je iemand gezien vandaag?

Wat is overigens ons bidden en ons zingen waard? Heeft God onze gebeden nodig? Hoeveel is ons zwoegen en zorgen waard? Waarom heeft men het in sociale discussies zo dikwijls over onze 'zuurverdiende centen'? Waarom geven wij in feite nog aan 11.11.11 en Broederlijk Delen na al het vroegere zilverpapier en de kalenders van Pro Apostolis, zeker na het lezen van het boek 'Congo', van onze stadsgenoot David Van Reybrouck? Wat drijft ons? Zijn wij de rechtvaardigen? Of zijn wij angstig en vol schuldgevoel?

Is de vraag niet in de eerste plaats of wij kunnen genieten van wat we doen, zoals onze oudjes van "*la mer déchainée*" en van hun spel met de meeuwen? Kunnen we ook danken na een doodgewone, banale dag, beseffend dat niets banaal is? Kunnen wij, terwijl we ons ergeren, beleven dat niemand te verachten is? Kan dat op zo'n ongelukkig ogenblik Godsbesef zijn?

"Ne quitte pas".

Als het brood bij de *fruits de mer* nog niet op tafel is, als een ander voor jou neus parkeert, als de wijn goedkoop is en de rekening duur, als het bovendien slecht weer is, hoe banaal slechter kan het vandaag nog gaan: *ne quitte pas*. Als wat ik tot nog toe verteld heb je wat aangeslagen heeft: *ne quitte pas*.

Zeg niet: « *ne me quitte pas* ». Denk niet dat jij de enig mogelijke of althans beste redder bent als iemand bij jou zijn nood klaagt. Ook bij een ander kan hij of zij terecht. Als hij of zij zich tenminste niet onbegrepen wil voelen, vast raakt in verbittering en zelf het toneel verlaat.

Denk niet dat jij voor iemand de enig mogelijke liefde bent. Het zal niet makkelijk zijn maar het zou goed zijn mocht je je niet gekrenkt voelen als ook een ander blijkt geliefd te worden. Verga niet in krenking, alsof het mooie wat voorbij is niet bestaan heeft: *ne quitte pas*.

Alles heeft zijn uur, alle dingen onder de hemel hebben hun tijd.

Er is de vreugde bij een geboorte en de verantwoordelijkheid die erop volgt. Er is de pijn en het verdriet bij een overlijden en zijn definitief verlies: *ne quitte pas*. Denk bij het eerste niet dat je het hoogtepunt van geluk verworven hebt, gun bij het verlies jezelf je verdriet.

Er is een tijd om gezond te zijn en een tijd om ziek te worden.

Zeg nooit aan een ander: "je moet niet wenen" want je laat enkel zien dat je niet tegen tranen kunt. Zeg dat er een tijd is om te lachen en een tijd om te wenen en wellicht is de tijd om te wenen aangebroken.

Er is een tijd om te werken en een tijd om te kaarten. Ga niet weg vóór het werk af is, ook niet vóór het kaartspel ten einde is: *ne quitte pas*. Gedraag je niet als de werker die nooit stopt en op het eind verrast vaststelt dat zijn vrouw verdwenen is, en dan weent van "*ne me quitte pas*". Verafgoed je eigen werk en inzet niet maar vraag je af of je van je werk geniet, in plaats van te klagen over zuurverdiende centen. Vraag je af of je geniet van de slome leerlingen, van de zeurende patiënten, de veeleisende cliënten, van alle karweien die je in huis opknapt en van de vent die thuiskomt en niet merkt dat het eten lekker is. *Ne quitte pas*.

Er is een tijd om te zoeken en een tijd om te verliezen.

Tijd is geld en wordt dus niet weggegooid, tenzij we zelf ooit van 11.11.11 willen genieten. Maar de verloren tijd, de tijd die je rustig babbelend doorbracht, aanwezig bij een vertrouwde collega, medewerker, buur, of liggend of zwemmend deel van een nutteloze natuur, zal ooit de beste blijken. *Ne quitte surtout pas*.

Er is een tijd om op te bouwen en een tijd om af te breken.

Vergeet niet alles in vraag te stellen, alles wat je gedaan hebt en al je motieven hoog en laag om dat te doen. Wat zijn ze waard? Hoe zuiver is je liefde, hoe belangloos je inspanning? Heb je het eigen bidden, je zelfgemaakte God ooit in vraag gesteld? Zitten in kerken en kapellen nog anderen dan zij die niet los kunnen of durven van tradities? En als je merkt dat anderen er een potje van maken: zeg het aan niemand en doe voort, maar misschien net een tikkeltje anders: *ne quitte pas*.

"Daarom lijkt het mij voor de mens nog het beste vrolijk te zijn en het er goed van te nemen. Als hij kan eten en drinken en genieten van wat hij met al zijn zwoegen heeft bereikt, is dat immers een gave van God."

Als je het mij vraagt is Prediker een parel in de bijbel: de toelating om alles te relativeren, alles in vraag te stellen, alles uit te proberen. Het is bevrijding van alle ambities, van alle moeten, van alle zelfgenoegzaamheid en ook van ongezond schuldgevoel. Wijsheid is beter dan dwaasheid maar uiteindelijk ook ijdel, al ons streven gaat tenslotte teniet. En toch eindigt dit verhaal niet in de afgrond: *"Ik kwam tot het inzicht dat alles wat God doet voor altijd blijft: er valt niets aan toe te voegen en niets gaat eraf."* Ongelooflijk om dat te kunnen geloven! Als je genoten hebt van je dagen, als je gelachen hebt en geweend, als je gewerkt hebt en gespeeld, als je mensen hebt ontmoet en ook anderen met rust hebt gelaten, als je gezongen hebt maar ook wel eens geschreeuwd, als je vooral dat alles hebt gedaan als het hun tijd was, dan zal God zich in jou herkend hebben, zo zegt Prediker.

Want heel die lange reis zal hij, zo stel ik mij voor, tot jou gezegd hebben: "*Ne quitte pas*"

Jacques Goethals

De Lier – 12 februari 2012